

UCHWAŁA Z DNIA 24 LUTEGO 2006 R.

I KZP 54/05

W wypadku odbywania przez skazanego dwóch lub więcej nie podlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, warunkowe zwolnienie skazanego na zasadach określonych w art. 155 § 1 k.k.w. nie jest możliwe wtedy, gdy suma orzeczonych kar pozbawienia wolności przekroczyła 3 lata.

Przewodniczący: sędzia SN S. Zabłocki.

Sędziowie SN: P. Hofmański, W. Płóciennik (sprawozdawca).

Prokurator Prokuratury Krajowej: A. Herzog.

Sad Najwyższy w sprawie Beaty G., po rozpoznaniu przedstawionego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Apelacyjny w K., postanowieniem z dnia 7 listopada 2005 r., zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

„Czy w wypadku, gdy skazany odbywa dwie lub więcej niepodlegające łączeniu, odbywane kolejno kary pozbawienia wolności, z których żadna nie została orzeczona na okres powyżej trzech lat i jeżeli przerwa w wykonaniu tychże kar trwała co najmniej rok, a skazany odbył co najmniej 6 miesięcy kary, to może on być warunkowo przedterminowo zwolniony z odbycia ich reszty w trybie art. 155 § 1 k.k.w.?”

u c h w a l i ł udzielić odpowiedzi jak wyżej.

UZASADNIENIE

Zagadnienie prawne przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia sformułowane zostało przez Sąd Apelacyjny w K. w następującym układzie procesowym.

Beata G. została skazana wyrokami łącznymi Sądu Rejonowego w B.:

1. z dnia 16 grudnia 1999 r., na karę 3 lat pozbawienia wolności, z zaliczeniem na jej poczet okresu tymczasowego aresztowania od dnia 23 listopada 1998 r. do dnia 4 marca 1999 r.;
2. z dnia 23 kwietnia 2003 r., na karę 3 lat pozbawienia wolności, z zaliczeniem rzeczywistego pozbawienia wolności oraz kary już odbytej, tj. dnia 7 lipca 2000 r. i okresu od 31 października 2002 r. do 10 stycznia 2003 r.

W związku z tym, że opisane kary nie podlegają łączeniu, zgodnie z regułą zawartą w art. 80 § 1 k.k.w., ich wykonywanie rozpoczęto od kary opisanej w pkt 1, bowiem orzeczenie z dnia 16 grudnia 1999 r. uprawomocniło się jako pierwsze. Ze sporządzonego w dniu 20 lutego 2003 r. obliczenia kary wynika, że karę z tej sprawy wprowadzono do wykonania w dniu 10 stycznia 2003 r., a zważywszy na podlegający zaliczeniu na jej poczet okres tymczasowego aresztowania, jej koniec określono na dzień 1 października 2005 r. Obliczenie kary w drugiej sprawie sporządzono w dniu 30 maja 2003 r. Uwzględniając okresy podlegające zaliczeniu na poczet tej kary, jej bieg miał rozpocząć się w dniu 1 października 2005 r., a koniec przypaść na dzień 21 lipca 2008 r.

Postanowieniem z dnia 28 maja 2003 r., Sąd Okręgowy w K. na podstawie art. 153 § 2 i 4 k.k.w. udzielił skazanej Beacie G. przerwy w wykonaniu obu opisanych wyżej kar do dnia 28 sierpnia 2003 r. W konsekwen-

cji tego orzeczenia skazana została zwolniona z zakładu karnego w dniu 30 maja 2003 r. Kolejnymi orzeczeniami Sąd Okręgowy w K. udzielał skazanej dalszych przerw w wykonywaniu obu kar aż do dnia 8 marca 2005 r. (ostatnie postanowienie zapadło w dniu 3 lutego 2005 r.). W związku z tym, że skazana przyjęta została do zakładu karnego w dniu 14 marca 2005 r. sporządzone zostały nowe obliczenia kar. Wynika z nich, że w pierwszej sprawie początek kary przypada na dzień 14 marca 2005 r., a jej koniec na dzień 17 lipca 2007 r. (z zaliczeniem okresów od dnia 23 listopada 1998 r. do dnia 4 marca 1999 r. i od dnia 10 stycznia 2003 r. do dnia 30 maja 2003 r.) zaś w drugiej sprawie początek kary wyznaczono na dzień 17 lipca 2007 r., a jej koniec na dzień 6 maja 2010 r. (z zaliczeniem dnia 7 lipca 2000 r. oraz okresu od 31 października 2002 r. do dnia 10 stycznia 2003 r.).

W dniu 5 sierpnia 2005 r. do Sądu Okręgowego w K. wpłynął wniosek skazanej o udzielenie jej na podstawie art. 155 § 1 i 2 k.k.w. warunkowego zwolnienia z reszty kar pozbawienia wolności. W uzasadnieniu wniosku skazana podniosła m.in., że odbyła łącznie 15 miesięcy kary pozbawienia wolności, korzystała z przerwy w karze przez okres 22 miesięcy, a żadna z wymierzonych jej kar nie przekracza 3 lat.

Postanowieniem z dnia 21 września 2005 r., Sąd Okręgowy w K., na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. i art. 624 § 1 k.p.k., umorzył postępowanie wykonawcze w przedmiocie udzielenia warunkowego zwolnienia z reszty zasadniczej kary pozbawienia wolności i zwolnił skazaną od ponoszenia kosztów postępowania. W uzasadnieniu orzeczenia stwierdzono, że wobec skazanej wprowadzono do wykonania dwa wyroki, a suma wynikających z nich kar pozbawienia wolności wynosi 6 lat. Według sądu, z treści art. 79 § 1 k.k. wynika jasno, że przepisy art. 78 § 1 i 2 k.k. stosuje się odpowiednio do sumy dwóch lub więcej nie podlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, a zatem skazana nie ma uprawnień do domagania się udzielenia jej warunkowego zwolnienia na podstawie art. 155 k.k.w. Swoje stanowisko

sąd wsparł poglądem wyrażonym w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 lutego 2000 r., II AKz 61/2000 (KZS 2000, z. 5, poz.83), sprowadzającym się do tezy, że niedopuszczalne jest stosowanie warunkowego zwolnienia w sytuacji przewidzianej w art. 155 § 1 k.k.w., gdy skazany odbywa kolejno kilka orzeczonych kar pozbawienia wolności, których łączny wymiar przekracza 3 lata.

W zażaleniu na opisane postanowienie skazana zarzuciła obrazę art. 155 § 2 k.k.w., polegającą na nieprawidłowej interpretacji zawartego w treści tego przepisu zwrotu: „jeżeli kara pozbawienia wolności została orzeczona na okres powyżej 3 lat” wywodząc, że żadna z wymierzonej jej kar pozbawienia wolności nie przekracza 3 lat i wniosła alternatywnie o ustalenie, iż w jej przypadku przepis art. 155 § 2 k.k.w. nie stanowi formalnej przeszkody w ubieganiu się o warunkowe zwolnienie na podstawie art. 155 § 1 k.k.w., „skorzystanie z możliwości określonej w art. 441 § 1 k.p.k.”, uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając zażalenie Sąd Apelacyjny w K. powziął wątpliwość, którą wyraził w sformułowanym na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. zagadnieniu prawnym, które postanowieniem z dnia 7 listopada 2005 r., przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia. Uzasadniając swoje stanowisko sąd odwoławczy wskazał, że jego zdaniem, problem interpretacyjny wiąże się z tą częścią przepisu art. 155 § 1 k.k.w., która przewiduje, iż warunkowe zwolnienie może nastąpić w każdym czasie, bez ograniczeń wynikających z art. 77 i 78 k.k. (w rzeczywistości przepis ten, mówiąc o udzielaniu warunkowego zwolnienia bez ograniczeń, odwołuje się do przepisów art. 78 i 79 k.k.). W konsekwencji tej regulacji, udzielenie warunkowego zwolnienia w trybie art. 155 § 1 k.k.w. nie wymaga odbycia przez skazanego części kar w wymiarach określonych w tych przepisach. Tak więc, art. 155 § 1 k.k.w. stanowi *lex specialis* w stosunku do wskazanych przepisów. W oce-

nie sądu wątpliwą jest natomiast kwestia, czy zasadę określoną w art. 79 § 1 k.k., według której przepisy art. 78 § 1 i 2 k.k. stosuje się odpowiednio do sumy dwóch lub więcej nie podlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, należy uznać za ograniczenie, o którym mowa w art. 155 § 1 k.k.w. Użycie w art. 155 § 2 k.k.w. liczby pojedynczej może wskazywać na wolę ustawodawcy, który „dobrodziejstwem tego przepisu chciał objąć wszystkich skazanych na stosunkowo niewysokie kary pozbawienia wolności, którzy z przyczyn określonych w art. 153 § 1 lub 2 k.k.w. korzystali z przerw w karze”. Zdaniem sądu, skoro ustawodawca wyłączył przy udzielaniu warunkowego zwolnienia stosowanie ograniczeń z art. 78 i 79 k.k., to miał również na myśli stwierdzenie zawarte w części pierwszej § 1 art. 79 k.k., zaś pogląd wyrażony w przywołanym wcześniej orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Katowicach nie znajduje oparcia w literalnym brzmieniu przepisu. Interpretacja przyjęta za podstawę postanowienia sądu pierwszej instancji byłaby możliwa, gdyby uznać, że treść art. 79 § 1 k.k. nie jest ograniczeniem w rozumieniu art. 155 § 1 k.k.w. Wykładnia tego rodzaju, według sądu odwoławczego, „wydaje się jednak nieuprawniona”, bowiem przepisy art. 78 i 79 k.k. zawierają czasowe ograniczenia związane z możliwością udzielenia skazanemu warunkowego zwolnienia, uzależniając je od odbycia określonych w nich części kary pozbawienia wolności.

Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o podjęcie uchwały o treści:

„W wypadku odbywania przez skazanego dwóch lub więcej nie podlegających łączeniu kar pozbawienia wolności warunkowe zwolnienie skazanego na zasadach określonych w art. 155 § 1 k.k.w. nie jest możliwe wtedy, gdy suma orzeczonych kar pozbawienia wolności przekroczyła 3 lata.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Sposób sformułowania przedstawionego do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego oraz jego rozwinięcie zawarte w uzasadnieniu postano-

wienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie wskazują, że zasadniczej wykładni ustawy wymaga wyrażenie „kara”, użyte w przepisach art. 155 § 1 i 2 k.k.w. w dwóch przypadkach. Rzecz w konsekwencji sprowadza się do rozważenia, czy możliwość udzielenia warunkowego zwolnienia z reszty kary pozbawienia wolności w trybie art. 155 § 1 k.k.w. odnosi się również do sumy dwóch lub więcej kar pozbawienia wolności nie podlegających łączeniu i czy w konsekwencji limitujący możliwość stosowania tej instytucji wymiar kary 3 lat (art. 155 § 2 k.k.w.) musi uwzględniać sumę tak zbiegających się kar.

Warunkowe zwolnienie z odbycia reszty kary pozbawienia wolności jest instytucją związaną z wykonaniem kary. Chociaż przepisy dotyczące warunkowego zwolnienia znalazły się częściowo w Kodeksie karnym, a częściowo w Kodeksie karnym wykonawczym, interpretacja poszczególnych przepisów czy ich fragmentów, musi uwzględniać istotę omawianej instytucji, jej cele oraz główne zasady nią rządzące. Przepisy art. 77 – 79 k.k., najogólniej rzecz ujmując, zawierają materialne i formalne podstawy stosowania warunkowego zwolnienia oraz m.in. formułują dyrektywę stosowania podstaw formalnych z art. 78 § 1 i 2 k.k. do sumy dwóch lub więcej nie podlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, które skazany ma odbyć kolejno. W art. 155 k.k.w. przewidziano możliwość zastosowania warunkowego zwolnienia, na szczególnych – w stosunku do regulacji zawartej w Kodeksie karnym – zasadach. Wskazany przepis wprowadził modyfikacje przesłanek formalnych warunkowego zwolnienia poprzez pominięcie ograniczeń terminowych wynikających z art. 78 § 1 i 2 k.k. Skorzystanie z warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności w trybie art. 155 k.k.w. uzależnione jest od zaistnienia następujących przesłanek:

1. korzystanie przez skazanego z przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności przez okres co najmniej roku,

2. uprzednie odbycie przez skazanego co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności,
3. zaistnienie materialnych przesłanek warunkowego zwolnienia, określonych w art. 77 k.k.,
4. wymiar orzeczonej kary pozbawienia wolności nie przekracza 3 lat (por. Z. Hołda, K. Postulski: Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Gdańsk 2005, s. 517).

Warunkowe zwolnienie z odbycia reszty kary pozbawienia wolności w trybie art. 155 k.k.w. powinno być z założenia stosowane wówczas, gdy w związku z podstawami udzielenia długotrwałej przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, jej dalsze wykonywanie stałoby się w praktyce niemożliwe, a z reguły byłoby ono niecelowe lub wręcz niehumanitarne (por. Uzasadnienie rządowego projektu kodeksu karnego wykonawczego; Nowe kodeksy karne 1997 r. z uzasadnieniami, Warszawa 1997, s. 559). Rezygnacja z ograniczeń formalnych, o których mowa w art. 78 i 79 k.k., wiąże się w przypadku rozważanej instytucji z przekonaniem, że skoro skazany w ciągu co najmniej rocznej przerwy w odbywaniu kary przestrzegał porządku prawnego, to najprawdopodobniej nie powróci już do przestępstwa. Regulacja zawarta w art. 155 k.k.w. stanowi wyjątek od zasad warunkowego zwolnienia z reszty kary pozbawienia wolności, przewidzianych w Kodeksie karnym, zatem jej stosowanie winno być rozważne, a wykładnia przepisów tej instytucji nie może mieć charakteru rozszerzającego, na co zwracano uwagę zarówno w piśmiennictwie jak i w orzecznictwie (por. A. Marek: Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2005, s. 281 i postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 maja 1999 r., II AKz 233/99, KZS 1999, z. 5, poz. 41).

Powyższe uwagi nabierają szczególnego znaczenia przy interpretacji treści art. 155 § 2 k.k.w., limitującego wymiar kary pozbawienia wolności, którego przekroczenie uniemożliwia udzielenie warunkowego zwolnienia w

rozważanym trybie. Pozornie wykładnia tego przepisu nie powinna nastroić żadnych trudności, wszak z jego treści jednoznacznie wynika, że artykułu 155 § 1 k.k.w. nie stosuje się, jeżeli kara pozbawienia wolności została orzeczona na okres powyżej 3 lat. Rzecz jednak w tym, że omawiany przepis traci swoją jednoznaczność w sytuacji, gdy powstaje kwestia zastosowania warunkowego zwolnienia wobec skazanego, odbywającego dwie (lub więcej) nie podlegające łączeniu kary pozbawienia wolności. Problem ten nie był dotychczas dostrzegany w literaturze, natomiast w orzecznictwie, jak wynika z dostępnych publikacji, kwestią tą zajął się jedynie Sąd Apelacyjny w Katowicach, który w przywoływanym wcześniej postanowieniu z dnia 16 lutego 2000 r. stwierdził, że kara pozbawienia wolności orzeczona na okres powyżej 3 lat w rozumieniu art. 155 § 2 k.k.w. to kara, na którą składa się również suma kar orzeczonych wyrokami sądów, które jednostkowo nie wykraczają poza ten wymiar. Stanowisko wyrażone w tym orzeczeniu spotkało się z akceptacją w piśmiennictwie, choć nie wiązało się ono z szerszym uzasadnieniem (por. Z. Hołda, K. Postulski: Kodeks karny wykonawczy ..., s. 517). W motywacyjnej części tego orzeczenia wskazano, że art. 155 k.k.w. nie zawiera jednoznacznego, literalnego określenia, czy stosuje się go wobec skazanego odbywającego kolejno kilka kar pozbawienia wolności, których suma przekracza 3 lata. Podkreślając szczególny charakter regulacji z art. 155 k.k.w. wobec ogólnych norm odnoszących się do warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności i wynikającą z tego niedopuszczalność wykładni rozszerzającej, Sąd Apelacyjny wskazał, że dokonując interpretacji przepisu art. 155 §2 k.k.w. kierował się celem tego przepisu, związanym z prewencją indywidualną oraz regułą równości wobec prawa.

Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i w doktrynie, przyjmuje się zgodnie, że punktem wyjścia w procesie wykładni tekstu prawnego są językowe dyrektywy interpretacyjne (por. uchwała SN z dnia

20 czerwca 2000 r., I KZP 16/00, OSNKW 2000, z. 7-8, poz. 60; L. Morawski: Wykładnia w orzecznictwie sądów. Komentarz, Toruń 2002, s. 85; M. Zieliński: Wykładnia prawa, Zasady. Reguły. Wskazówki, Warszawa 2002, s. 310; Z. Ziemiński: Teoria prawa, Warszawa – Poznań 1973, s. 107).

Użycie w treści art. 155 § 2 k.k.w. zwrotu „kara” w liczbie pojedynczej i posłużenie się zwrotem „orzeczona” zdaje się przemawiać za przyjęciem, że ustawodawca miał na myśli jedną karę pozbawienia wolności, wymierzoną skazanemu za popełnione przez niego przestępstwo, jak i karę łączną orzeczoną w razie realnego zbiegu przestępstw (por. M. Kalitowski w: M. Kalitowski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek: Kodeks karny. Komentarz. Tom II, Gdańsk 1999, s. 226 – na gruncie art. 78 § 1 i 2 k.k.), nie zaś sumę kar nie podlegających łączeniu.

Pierwszeństwo wykładni językowej nie ma jednak charakteru bezwzględnego. Potrzeba sięgnięcia po inne rodzaje wykładni zachodzi wówczas, gdy norma wyinterpretowana metodą językową byłaby w jaskrawy sposób niedorzeczna, czy też niewątpliwie wskazywałaby na zbyt wąski lub zbyt szeroki zakres jej stosowania (por. uchwała SN z dnia 11 stycznia 1999 r., I KZP 15/98, OSNKW 1999, z. 1 – 2, poz. 1; M. Zieliński: Podstawowe zasady wykładni prawa w: P. Winczorek red.: Teoria i praktyka wykładni prawa, Warszawa 2005, s. 125, L. Morawski: Wykładnia ..., s. 100).

Przyjęcie przedstawionego wyżej rozumienia omawianych zwrotów prowadzi właśnie do konsekwencji niemożliwych do zaakceptowania. Jest oczywiste, że zdekodowana norma postępowania, adresowana do sądu rozważającego możliwość zastosowania warunkowego zwolnienia w trybie art. 155 k.k.w., musiałaby odwoływać się m.in. do treści art. 153 k.k.w., jak i całego art. 155 k.k.w. Wynikałoby z niej, że sąd może udzielić warunkowego zwolnienia z odbywania reszty kary pozbawienia wolności, o ile nie orzeczono jej na okres powyżej trzech lat, jeżeli sąd penitencjarny udzielił skazanemu przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, jeśli przerwa

w wykonaniu tej kary trwała co najmniej rok, a skazany odbył co najmniej 6 miesięcy kary. Warto zauważyć, że zarówno w obu paragrafach art. 155 k.k.w., jak i w treści art. 153 k.k.w., ustawodawca używa zwrotu „kara” w liczbie pojedynczej. Respektowanie ustalonej konwencji językowej prowadzi nieuchronnie do wniosków wręcz absurdalnych. Na gruncie art. 153 k.k.w. udzielenie przerwy w wykonaniu kary byłoby możliwe jedynie w odniesieniu do kary aktualnie wykonywanej. Przy zbiegu kilku kar nie podlegających łączeniu pozostawałoby to w sprzeczności z istotą stosowanej instytucji, wszak skazany nie mógłby opuścić zakładu karnego ze względu na wprowadzenie kolejnej kary do wykonania. W omawianej sytuacji, mimo posługiwania się w art. 153 k.k.w. terminem „kara” w liczbie pojedynczej, jest oczywiste, że udzielenie przerwy w wykonaniu kary aktualnie wykonywanej będzie skuteczne także w stosunku do innych kar oczekujących na odbycie (w rozważanej sprawie kwestia ta wygląda prościej, bowiem sąd penitencjarny udzielił skazanej przerwy w wykonaniu obu wymierzonych jej kar łącznych). Konsekwentne odczytywanie „kary” wyłącznie w liczbie pojedynczej pociąga za sobą niedopuszczalne następstwa na gruncie art. 155 § 1 k.k.w. Przepis ten formułuje warunek odbycia przez skazanego co najmniej 6 miesięcy kary. Przy zbiegu kar pozbawienia wolności niepodlegających łączeniu oznaczałoby to, że uzyskanie warunkowego zwolnienia w trybie art. 155 k.k.w. wymagałoby odbycia co najmniej 6 miesięcy z każdej ze zbiegających się kar. Dla przykładu, w przypadku skazania na dwie kary po roku pozbawienia wolności i odbyciu 6 miesięcy z pierwszej z nich, skazany mógłby uzyskać warunkowe zwolnienie tylko z kary częściowo odbytej, natomiast druga kara podlegałaby wykonaniu. Sytuacja taka byłaby w rażący sposób sprzeczna z omówionym celem warunkowego zwolnienia, bez ograniczeń czasowych przewidzianych w art. 78 i 79 k.k., i z istotą środka probacyjnego, jakim jest warunkowe zwolnienie. Idąc dalej, warto zauważyć, że przy odbyciu pierwszej kary w całości, skazany mógłby

uzyskać warunkowe zwolnienie na zasadach określonych w Kodeksie karnym z sumy kar, co niemożliwe byłoby do osiągnięcia przy stosowaniu, z założenia korzystniejszego dla skazanego, trybu z art. 155 k.k.w.

Innym następstwem przyjęcia, że art. 155 § 2 k.k.w., a w konsekwencji także § 1 tego przepisu, odnosi się tylko do pojedynczej wymierzonej skazanemu kary pozbawienia wolności albo pojedynczej kary łącznej pozbawienia wolności jest przyjęcie, że instytucja warunkowego zwolnienia z art. 155 k.k.w. w ogóle nie może być zastosowana w przypadku skazania na dwie lub więcej kar pozbawienia wolności niepodlegających łączeniu. Rozwiązanie to należy jednak zdecydowanie odrzucić. Przewidziana w art. 155 k.k.w. instytucja warunkowego zwolnienia ma dla skazanego znaczenie gwarancyjne, zatem wyłączenie możliwości jej stosowania winno być dokonane stanowczo, w postaci konkretnego zapisu ustawy, czego ustawodawca jednak nie uczynił.

Poczynione rozważania muszą więc prowadzić do wniosku, że użyte w liczbie pojedynczej, zawarte w art. 155 § 1 i 2 k.k.w., zwroty określające karę, dotyczą także zbiegających się w wykonaniu dwóch lub więcej kar niepodlegających łączeniu. Oznacza to, że co do zasady, warunkowe zwolnienie w trybie art. 155 k.k.w. może być udzielone z odbycia sumy kar nie podlegających łączeniu. Powyższy wniosek wyprowadzić można także z analizy art. 155 § 1 k.k.w. w zw. z art. 77 i 79 § 1 k.k. Zgodnie z art. 155 § 1 k.k.w. warunkowe zwolnienie następuje na zasadach określonych w art. 77 k.k., przy czym zwolnienie to może nastąpić w każdym czasie, bez ograniczeń wynikających z art. 78 i 79 k.k. Przepis art. 77 k.k. formułuje materialne podstawy stosowania warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności. Stylistyka tego przepisu jest podobna do art. 155 k.k.w., bowiem ustawodawca używa zwrotu „kara” w liczbie pojedynczej. Nie ulega wszakże wątpliwości, że warunkowe zwolnienie na zasadach ogólnych może być stosowane wobec sprawcy odbywającego kilka

kar pozbawienia wolności niepodlegających łączeniu, a zwolnienie to może nastąpić tylko od sumy tych kar (por. A. Pilch: Warunkowe zwolnienie – progi minimalne na gruncie art. 79 k.k., CzPKiNP 2004, z. 1, s. 117). Z treści art. 79 § 1 k.k. wynika, że przepisy art. 78 § 1 i 2 k.k. stosuje się odpowiednio do sumy dwóch lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności. Redakcja tego przepisu wskazuje, że nie formułuje on zasady stosowania warunkowego zwolnienia z sumy kar nie podlegających łączeniu, a zawiera jedynie dyrektywę techniczną nakazującą stosowanie ograniczeń czasowych, o których mowa w art. 78 § 1 i 2 k.k., do sumy zbiegających się kar niepodlegających łączeniu. Oznacza to, że zasadę stosowania warunkowego zwolnienia z sumy kar niepodlegających łączeniu należy wyinterpretować z treści art. 77 § 1 k.k., bowiem tylko ten przepis stanowi materialną podstawę stosowania warunkowego zwolnienia z reszty kary pozbawienia wolności. Stwierdzić więc trzeba, że zawarty w art. 77 § 1 k.k. zwrot „skazanego na karę pozbawienia wolności” w istocie odnosi się także do skazanego na dwie (lub więcej) niepodlegające łączeniu kary pozbawienia wolności. Zważywszy zatem, że jak wynika z art. 155 § 1 k.k.w., warunkowe zwolnienie w tym trybie następuje na zasadach określonych w art. 77 Kodeksu karnego, przez użyte w obu paragrafach art. 155 k.k.w. zwroty „kara” rozumieć należy także dwie (lub więcej) niepodlegające łączeniu kary pozbawienia wolności, które skazany ma odbyć kolejno.

Prostą konsekwencją powyższego rozumowania jest wniosek, że w wypadku odbywania przez skazanego dwóch lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, wynikające z art. 155 § 2 k.k.w. ograniczenie związane z wysokością orzeczonej kary pozbawienia wolności musi być postrzegane przez pryzmat sumy zbiegających się kar. Inaczej mówiąc, w świetle wskazanego przepisu, udzielenie warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności nie jest możliwe, gdy suma orzeczonych kar niepodlegających łączeniu przekracza 3 lata.

Powyższy wniosek pozostaje w zgodzie z rezultatami wykładni funkcjonalnej omawianego przepisu. Dla potwierdzenia tego stanowiska wystarczy porównać sytuację skazanego, który ma do odbycia trzy kolejne niepodlegające łączeniu kary pozbawienia wolności w wymiarze po 3 lata, z sytuacją skazanego, któremu wymierzono jedną karę 3 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności. Drugi ze skazanych nie mógłby nigdy uzyskać warunkowego zwolnienia w trybie art. 155 k. k.w., zaś pierwszy z nich, przy literalnym odczytaniu interpretowanych wyżej zwrotów, mógłby uzyskać warunkowe zwolnienie po spełnieniu minimum wymagań sformułowanych we wskazanym przepisie. Poprzestanie na rezultatach wykładni językowej omawianych przepisów pozostawałoby w oczywistej sprzeczności z zasadami sprawiedliwości, bowiem stawiałoby w sytuacji uprzywilejowanej sprawcę niepoprawnego, dokonującego kolejnych przestępstw w układzie uniemożliwiającym objęcie wymierzonych mu kar jednostkowych pozbawienia wolności karą łączną. Nadto, wykładnia dopuszczająca zastosowanie dobrodziejstwa z art. 155 § 1 k.k.w. wobec skazanego mającego odbyć kolejno kilka kar, których suma przekroczyłaby 3 lata, pozostawałaby w sprzeczności z sygnalizowanym już wyjątkowym charakterem omawianej instytucji.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy uchwaślił jak wyżej.